మూడు వారాల కథ

మొదటి వారం

తీర్థపురాళ్ళు

-వివినమూర్తి

''ఈ ముసిల్నాకొడుకు- మాదిగోళ్ళు- మాదిగోళ్ళు- అంటూ వాళ్ళ వెనకాల ఏడుస్తా డేంటో? అసలు- వీడికి నాలుగు తగలనిస్తే- వాళ్ళు ఉచ్చోసుకుంటారు-''

ఆ మాటలు బరిశల్లా గుచ్చుకున్నాయి.

భద్రాచలంలో కోపం భగ్గుమంది. క్షణ క్షణానికీ- అది రాజుకుంటోంది.

కొడుకు కలగజేసుకోలేదన్న విషయం ఆ వృద్ధుని మనసుని మరింత దహించి వేస్తోంది.

''ఆ మాటలు అన్నది తన మనవడే- వాడిలో ప్రవహిస్తున్నది తన రక్తమే- కాని ఆ మాటలు తనవి కావు. ఆ మాటలు తమ కుటుంబాలలోంచి ఎవరూ అనగలిగినవి కావు. అవి తాము తరతరాలుగా పడుతున్నవి. వింటున్నవి.

ఆ మాట- ఆ గొంతు- బాపన మాట- బాపన గొంతు. తోటి మనిషిని కిందకి తోసి- విడదీసి- 'వాళ్ళు' 'వాళ్ళు' అంటూ గుర్తించే బాపన యాస.

అది వీడికి ఎలా అంటింది? ఏనాడు అంటింది?''

భద్రాచలం తన గదిలోంచి, హాల్లోకి అస్థిమితంగా తిరుగుతున్నాడు. హాల్లోకి వచ్చినపుడల్లా కొడుకు గదివయిపు చూస్తున్నాడు. చూసినపుడల్లా ఆ గది తెరచిన తలుపూ. అందులోంచి కొడుకు మెలకువగా ఉన్నాడని గుర్తు చేసే లైటు వెలుతురూ అతని చూపులని పట్టుకుం టున్నాయి.

ఆ వృద్ధుడు ఆవేశాన్ని తట్టుకోలేకపోయాడు. దాన్ని అణుచుకోటానికి ప్రయత్నిస్తూ తన గదిలోకి వెళ్ళాడు. బట్టలు మార్చుకున్నాడు. సగం చేతుల చొక్కా, సగం కాకీ పాంటూ, బొడిపల జోళ్ళూ... వేగంగా బయటకు వచ్చాడు.

విశాలమైన హాలు. ఇరవై ముప్పై సైజులో వుంది. తివాచీ, దానిమీద పొడవాటి సోఫా ఒకటి కొన్ని కుర్చీలూ ఒక మూలగా వున్నాయి. అక్కడ కూర్చున్న వాళ్ళ చూపులను ఆకట్టుకునే రెండు నిలువెత్తు ఫోటోలు. అందులో ఒకటి అంబేద్కర్‌ది, రెండవది తనది. అంటే భద్రాచలానిది. రిషాలాగే భద్రాచలానిది. ఆరున్నర అడుగుల ఎత్తు భద్రాచలానిది.

ఆ ఫోటో తన కొడుకు ప్రేమాభిమానాలకు నిదర్శనం కాదుట- వాదిస్తుంటాడు మనవడు రాహుల్.

భద్రాచలం ఆ ఫోటో నుంచి దృష్టి మరల్చుకుని, ఇంట్లోంచి బయటకు వచ్చాడు. ఇంటికీ ప్రహారీ గోడకీ మధ్య చక్కగా పెంచిన లాన్. మధ్యలో కారు వెళ్ళే బాట. దానికి అటూ యిటూ గోడల్లా పెరిగిన మొక్కలు.

రోడ్డుమీదకు వచ్చి, వెనక్కి తిరిగి యింటిని చూశాడు.

ప్రహారీగోడ నల్లటి గ్రానైట్ రాతిలో పొదిగిన ఇత్తడి అక్షరాలు. ప్రొఫెసర్ ఆరోగ్యమూర్తి... కృషి..

అది ఆ యింటి యజమాని పేరు. ఆ ఇంటి పేరు.

మెల్లగా భద్రాచలం నడవసాగాడు.

కలెక్టరాఫీస్ డౌన్‌లోకి వచ్చాడు. సముద్రం వయిపుగా నడుస్తున్నాడు. రాత్రి తొమ్మిదవుతోంది. జనం రద్దీగా ఉన్నారు.

ఒకప్పుడు- జనం ఆ సమయానికి అక్కడొకరూ- ఇక్కడొకరూ ఉండేవారు. నల్లగా, ఎత్తుగా, తెల్లని ఒత్తైన మీసాలూ, గిరజాలూ... ఆ వృద్ధుడు కొన్ని నెలల క్రితం... స్నానాల గదిలో పాలిష్ చేసిన మొజాయిక్ ఫ్లోరింగ్ మీద జారిపడ్డాడు... తుంటికి దెబ్బ తగిలింది. నడకలో తేడా తెలుస్తోంది.

ఆ క్షణంలో... అతనికేదో కొత్తగా తెలిసినట్టుంది. అది- మార్పు.

నిజమే- రోడ్డు మారింది, లైట్లు మారాయి. జనం పెరిగారు. వాహనాలు పెరిగాయి. నావల్ కోస్ట్ బాటరీ స్థలంలో రోడ్డు పడింది. సముద్రానికి ఎదురుగా అపార్ట్‌మెంట్లు వచ్చాయి. సముద్రపు ఒడ్డునే రోడ్డు... మధ్యగా సెపరేటర్... దానిమీద... దీపం స్తంభాలు... ఒకటా... రెండా... ఎన్నో వచ్చాయి. రోడ్డుపక్క పిట్టగోడ. కూర్చోటానికి బెంచీలు. పార్కు... రెస్టారెంటు... ఎన్నో ఎన్నో వెలిసాయి. అవి ఒక్క రోజులో రాలేదు. కాని... ఎవరో మాంత్రికుడు అప్పుడే సృష్టించినట్లు చూస్తున్నాడు భద్రాచలం.

భద్రాచలం మెల్లగా నడుచుకుంటూ సముద్రానికి దగ్గరగా ఇసుక మీద కూర్చున్నాడు.

అన్నీ మారిపోయాయా?

లేదు- తీర్థపురాళ్ళు మారలేదు. జనానికీ సముద్రానికీ మధ్య ఆ డవున్లో అవి అలాగే ఉన్నాయి. సముద్రపు దెబ్బలతో వేలాది సంవత్సరాలుగా దెబ్బలు తింటూ అవి అలాగే ఉన్నాయి. అందువల్లే కాబోలు మనిషి దెబ్బలకి తట్టుకోగలిగాయి.

అతని మనసంతా అదోలా అయిపోయింది. కనీసం తనతోబాటు అవి కూడా మారలేదన్న ఏదో భావన అతనికేదో స్వాంతన యిస్తున్నట్లుంది.

ఒకటా- రెండా- అరవై ఏళ్ళు అయిందేమో! ఆ రాళ్ళని తను చూస్తున్నాడు. అవీ తనని చూస్తున్నాయి.

ఎవరో సమీపంగా రావడంతో భద్రాచలం దృష్టి చెదిరింది. అటు చూశాడు. ఇద్దరు యువతీ యువకులు... తెలుస్తూనే ఉంది పేదరికం. తెలుస్తూనే ఉంది జాగాలేనితనం.

భద్రాచలం మనసు మీదకు నూకాలు పరుగెత్తుకువచ్చింది.

ఆమె వెనకే ఎందరో... విశ్వనాథంబాబు... చాత్రిబాబు... బ్రహ్మం...

ఏవేవో దృశ్యాలు దృశ్యాలుగా...

జ్ఞాపకాల కొలిమి రాజుకుంది.

OOO

ఏలేటి ఒడ్డున పెద్ద పెద్ద ఆకాశమల్లీ, నిద్రగన్నేరూ... చెట్ల కింద మూడు వేపుల పొలాలతో... ఒకపక్క ఏటివారగా రోడ్డుతో... చలచల్లగా ఉండేది మరులోవ. ఆ ఏటి నీళ్ళు తాగి నలుపు తిరిగిన వరిపొలాల పచ్చదనం మీద పచ్చపచ్చగా ఉండేది మరులోవ.

ఊరి అంచున ఒదిగి ఒదిగి వినయంగా బ్రదుకుతూ... ఊరికి ఊడిగం చేసుకుంటూ... పెద్ద కులాల పెద్దమనసే అన్నం పెడుతున్నదన్న భ్రమలో... శాంత శాంతంగా ఉండేది మాలవాడ.

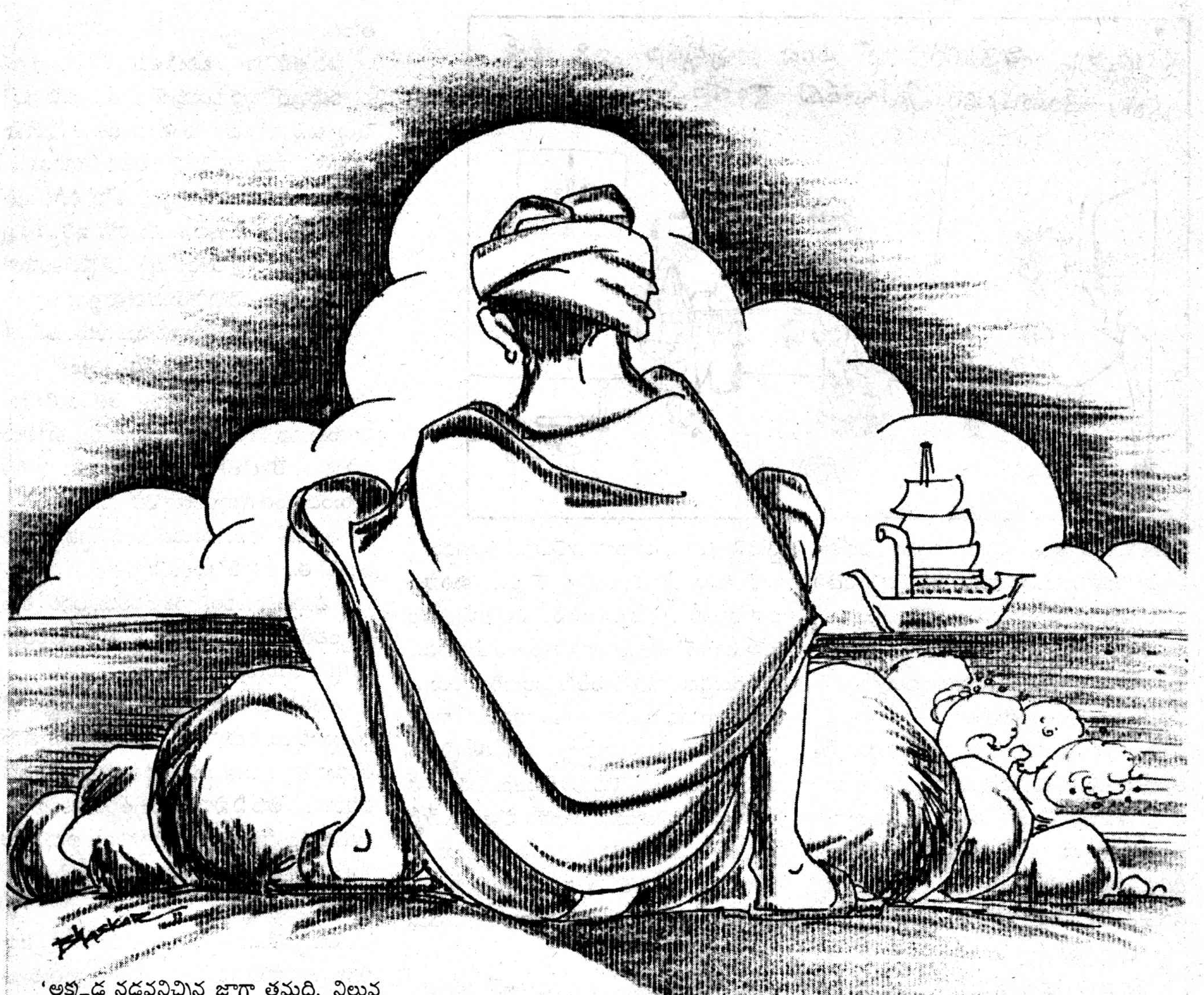

'అక్కడ నడవనిచ్చిన జాగా తమది. నిలువ నిచ్చిన గుడిసె తమది. పాలికాపులుగా, కూలీలుగా ఉండనిచ్చి, కొలిచిచ్చిన వడ్లు తమవి. కప్పుకోటానికి పారేసిన కంబళీ తమది. కట్టుకోటానికి యిచ్చినగోచీ గుడ్డా, మొలతాడూ తమవి.

అంతే- అవే- వాడలో మగవాళ్ళ సొంతం.

చేతికిచ్చిన బడిత కూడా వాళ్ళ రక్షణకే! తమ కిచ్చినవన్నీ కూడా తమని బ్రతికించి ఉంచి ఊరిని మోసేందుకే! చివరకి కట్టుకున్న ఆడది కూడా తమతోబాటు ఊడిగం చేసేందుకే!

తయారుచేసిన వేదాంతాలూ... కొనసాగిస్తున్న సంప్రదాయాలూ... కూడా తమని వంచి, అమ రించి ఊరికి అందించేందుకే!'

ఆనాటి ఆ మాలపల్లెకి- ఆ మారుమూల పల్లెల్లో అంచున జీవించే వాడకి- అలాంటి భావాలు ఉండేవి కావు. ఇలాంటి ఆవేశాలూ, ఆలోచనలూ ఉండేవి కావు.

ఈనాడయినా... వాడలకు ఇలాంటి అర్థాలు తోస్తున్నాయా? ఇలాంటి ఆవేశాలు వస్తున్నాయా?

ఏమో! ఈనాడు తన మనవడు రాహుల్ పెదవి విప్పితే- కులం దులిపితే- పదం చెక్కితే- అదే రాగం- అదే పద్యం- అదే బొమ్మ.

ఆ రాగం వింటే- ఆ పద్యం చదివితే- ఆ బొమ్మ కనబడితే- వందలాది ఏళ్ళుగా అనాచ్ఛాదిత శరీరాలతో, భూమిని దున్ని, విత్తులు నాటి, కుప్పలు నూర్చి, బస్తాలను మౌనంగా బళ్ళకెత్తినవాళ్ళూ... రాజులూ, రారాజులూ, చక్రవర్తులూ, మహా చక్రవర్తులూ... యుద్ధాలు చేసి రాజ్యాలు నిర్మించి జేతలుగా విజేతలుగా నిలిచిపోవడానికి తమ జీవితాలను అసంపూర్తి చరిత్రలలో కలిపేసిన వాళ్ళూ... తమవాళ్ళు, తమ గుంపువాళ్ళు, గుంపులు గుంపులుగా విడీదయుడ్డ వాళ్ళు... తమ పూర్వీకులు - కళ్ళ ముందు నిలబడేవారు.

నిన్నటివరకూ-

తన మనవడూ వాడి స్నేహితులూ చేస్తున్నది తమవాళ్ళకి మేలుకొలుపుగా అనిపించింది.

ఈరోజు- సందేహాలు- సందేహాలు-

ఈరోజు వాడలన్నీ- ఈ కుర్రాళ్ళలా ముక్కలవుతున్నాయా?

ఆనాడు- మరులోపలో- ఊరికీ కరెంటు లేదు.

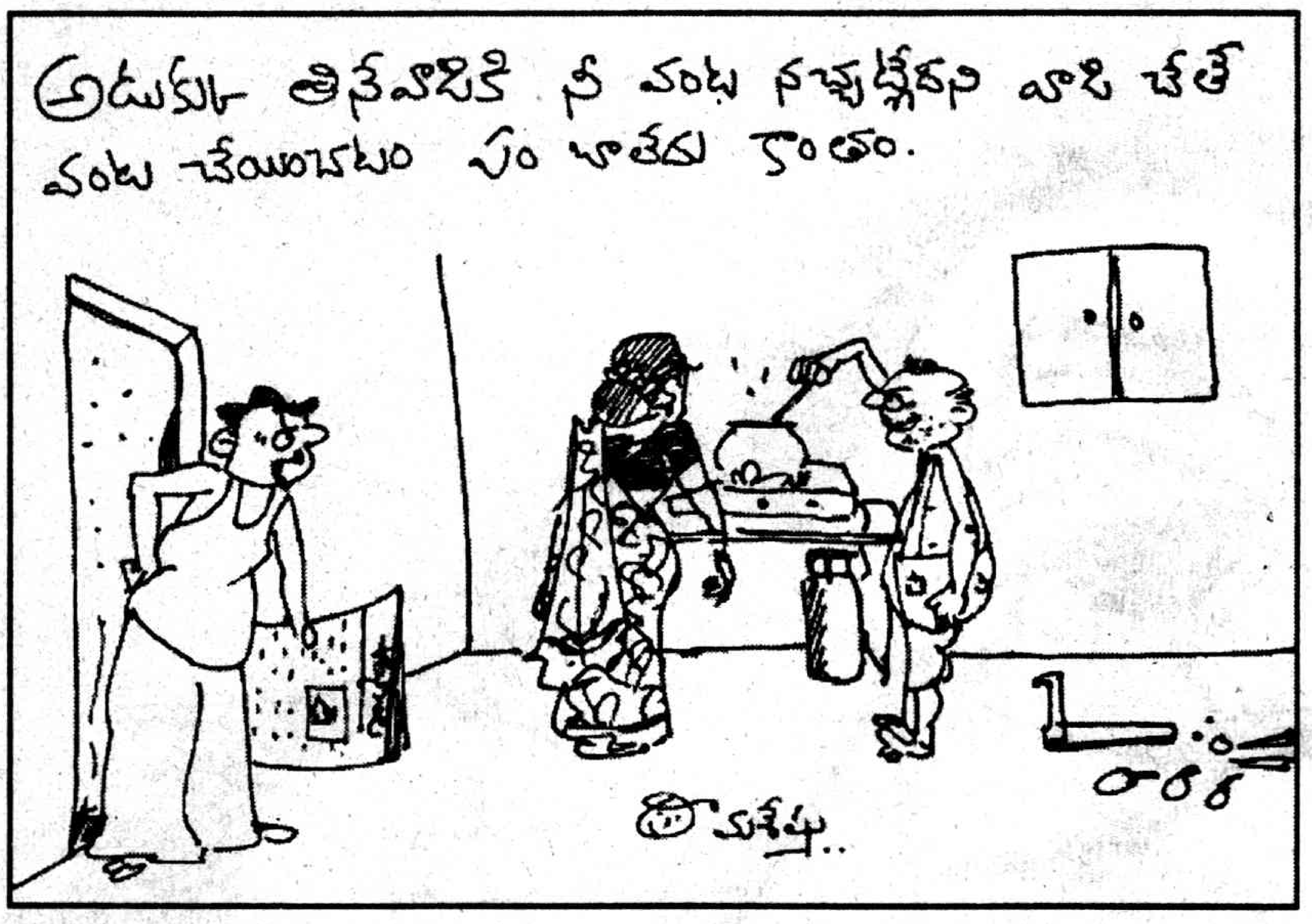

వాడకీ కరెంటు లేదు. ఇప్పటిలా ఒకపక్క విద్యుద్దీపాలూ మరోపక్క సీమనూని దీపాలూ ఉండేవి కావు. ఉన్న తేడా కొట్టొచ్చినట్లు కనిపించేది కాదు.

పొలం నుంచి యింటికి వస్తున్నాడు. నల్లటి ఆకాశానికి చిల్లుల్లా చుక్కలు. భయం భయంగా భద్రాచలాన్ని చుట్టుముట్టింది వాడ.

''-ఆ అయ్య యివమ్మన్న కాగితం ఈ అమ్మకిచ్చాడు. ఈరిచ్చినది ఆరికిచ్చాడు. ఆ కాగితాల్లో ఏముందో ఏటో- ఈడే సదుంకున్నాడా? ఆరిద్దరూ లెగిసిపోతే ఈడేంజేత్తడూ? ఈడి పేనాలు దీస్తావని సివాలు తొక్కుతున్నారు-'' అన్నాడు అన్న తమ్ముడిని పొదివిపట్టుకుని.

''అందుకేనబ్బీ- అనుబగిత్తాడు-'' అంది వాడ.

పెద్దవాళ్ళు భయపడుతూ, భయపెడితే కుర్రాళ్ళు భయపడుతూ- ఎవరి గుడిసెలలో వాళ్ళుంటే ఏదో రక్షణ ఉంటుందనుకుని- అలికిడి తగిలితే పీతలు బొరియల్లోకి జారిపోయినట్టు- ఆ కుటుంబాన్ని ఒంటరిగా వదిలేసి- కకావికలయి పోయింది వాడ.

అన్నగారు భద్రాచలాన్ని ఏలేరు దాటించాడు- పదకొండేళ్ళ నూకాలు మొగుడిని వదలనంటే చావో బ్రతుకో కలిసి చేయండి- అంటూ జి.యన్.టీ. రోడ్డుకి తీసుకొచ్చాడు. ఓ లారీ ఆపి ఎక్కించాడు. 'నువ్వు బతికుంటే సాలురా తమ్ముడూ-' అంటూ భీముడు లాంటి మనిషి కళ్ళ నీళ్ళతో సాగనంపాడు.

విశాఖపట్నంలో పడ్డారు. భద్రాచలమూ, నూకాలూ.

సెలక్ట్ టాకీసు సమీపంలో, రైలు పట్టాల పక్కగా, కిక్కిరిసిన గుడిసెలలో, కిక్కిరిసిన మనుషుల్లో కలిశారు. ఒకపక్క పోర్టు... ఒకపక్క రైలు స్టేషనూ... దూరంగా వాల్తేరూ... సముద్రం... రాతి భవనాలూ... టర్నర్ చౌల్ట్రీ... కురపాం మార్కెట్... కలగలసిన విశాఖపట్టణం పెరుగుదలలో అనామక భాగస్వాములు అయారు.

యుద్ధం... పరుగులుతీసే మిలటరీ లారీలు... బాంబులు పడ్డ యి... పడతాయి వార్తలు... గాంధీ జై... నెహ్రూ జై... నినాదాలు... డౌన్ విత్ బ్రిటిష్ ఇంపీరియలిజమ్... డౌన్ విత్ ఫాసిజం... డౌన్ విత్ నాజీజం... నినాదాలు... కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు పార్టీ పాటలు... ఎగరాలి ఎగరాలి మన ఎర్రజెండా... కూలోళ్ళ గొంతులో కొన ఊపిరుంటేను... కార్మికుల్ కర్షకుల్ కరము కరమూ కలిపి... చెంగ్రావుపేట బీచిలో సభలు...

అదో కాలం! అదో ప్రపంచం! అదో పట్నం!

దానితో- ఏ సంబంధమూ లేని... రిక్షా లాగుతూ... భద్రాచలం... ఆ పనీ యీ పనీ చేసుకుంటూ నూకాలూ... ముచ్చట్లు ముచ్చట్లుగా వాళ్ళదో కాలం! వాళ్ళదో ప్రపంచం!

ఆరోజుల్లో- ఆ ప్రపంచం భద్రాచలానికి కుతూహలకరంగా... అందరానిదిగా... అందుకోలేనిదిగా... పొట్టకింత తిండీ... నూకాలు పొట్టలో కదలాడే జీవి విడుదల కోసం ఆశా... అవే సమస్తంగా...

లోలోపలి ప్రపంచం నిండా భయాలు... ఎవరిని ముడితే ఏం పాపమో... ఏ చెడుపు జరుగుతుందో... బట్టలున్న యినప పెట్టెలు ముట్టొచ్చా... రిక్షా ఎక్కేవాళ్ళు తమని అంటొచ్చా... తమ గుడిసెల్లోనే ఏవేవో కులాలు... ఎవరెవరో మనుషులు... ఎవరో ఏంటో సందేహాలు...

భద్రాచలం మనసంతా ఆరోజులను తడుముతోంది.

ఏది తడిమినా... ఒకటే తడి!

కడుపులో బిడ్డ కడుపులో పోతే... కడుపులో పెట్టుకుని కాపాడిన మనుషులు... ఘోషా ఆస్పత్రి... ముక్కూ మొహం తెలీని మొహాలు...

రిక్షా లాగి లాగి సొమ్మసిల్లి శోష తగిలి పడిపోతే... పట్టుకుని ఆపి... మొహాన ఇన్ని నీళ్ళు జల్లి... ఉన్నదాంట్లో యింతపెట్టి... ఏ ప్రతిఫలమూ ఆశించకుండా... వెళ్ళిపోయిన వాళ్ళూ...

ఎవరెవరో గుర్తుతెలీని మనుషుల గుర్తుల తడి...!

సొతంత్రం వచ్చిందట- వచ్చేసిందట-

రిక్షా ఎక్కేవాళ్ళు చెప్పారు- అతనికి తెలియనందుకు నవ్వారు. కురపాం మార్కెట్టు కూలీలు చెప్పారు... రేపటితో తమ కూలి బతుకు ముగిసిపోతుందన్నంత ఉత్సాహంగా చెప్పారు.

అయితే- తను మరులోవ వెళ్ళొచ్చా? తన వాడలో తన వాళ్ళతో బ్రతకొచ్చా?

-భద్రాచలం ఎవరినీ ప్రశ్నించలేదు. తనలో తను చర్చించలేదు. కాని... మరులోవ వెళ్ళే ప్రయత్నం మాత్రం చెయ్యలేదు.

అంతా అయోమయంగా... వాళ్ళ అజ్ఞానానికి చుట్టుపక్కల వయసులో పెద్దవాళ్ళ అజ్ఞానమే తోడుకాగా... ముగ్గురు బిడ్డలు పుట్టకముందే చనిపోగా... అది ఏ పాపఫలమో అర్థం కాకపోగా... అనుక్షణం పాపాలు చేస్తున్నామన్న భయాలు చుట్టుముట్టగా... బ్రతుకున్న నూకాలుకీ, భద్రాచలానికీ... పుట్టాడు అన్నారం.

అన్నారమే వాళ్ళ చిన్న ప్రపంచానికి పెద్ద దిక్కుగా... వాడే సమస్తంగా... ఏరోజు బ్రతుకు ఆ రోజుకే ప్రధానంగా జీవించారు భద్రాచలం, నూకాలూ.

వాళ్ళ చిన్న ప్రపంచం అకస్మాత్తుగా కుప్పకూలిపోయింది.

లాగుతున్న రిక్షాని టవున్ బస్ గుద్దేసింది. రిక్షా నుజ్జు నుజ్జు అయిపోయింది.

భద్రాచలం మనసు ఆ ప్రమాదం జరిగిన క్షణాలను తడమటానికి ప్రయత్నించింది.

ఎవరు వాళ్ళు...? ఏ కులం వాళ్ళది...? తనని మోసుకొచ్చి ఆస్పత్రిలో చేర్చిన వాళ్ళెవరు? స్పృహ వచ్చేవరకూ ఉండి- తన ఆరాలు తీసి- రిక్షా వాళ్ళకు ఆనవాళ్ళు చెప్పినవాళ్ళెవరు? ఆనవాళ్ళు పట్టుకుని వెదుక్కుంటూ యిల్లు చేరి నూకాలుని పట్టుకొని ఆమెని ఆస్పత్రికి చేర్చిన వాళ్ళెవరు?

నూకాలు... ఆరోజుల్లో తనను ఎలా బ్రతికించుకుంది? ఆస్పత్రికి దగ్గరగా, రెల్లి వీధిలోకి

ఎవరి సాయంతో మకాం మార్చింది! రెండు నెలల పాటు ఆస్పత్రిలో మరో రెండు నెలలపాటు ఇంటి వద్ద తనను ఉంచి ఎన్నిరకాలుగా శ్రమచేసి, చాకిరీ చేసి, సేవచేసి- తనను నడిపించింది?

అప్పుడు మొదలయింది- తీర్థపురాళ్ళతో భద్రాచలం అనుబంధం! ఆస్పత్రి నుంచి బయట నెమ్మదిగా నడవసాగాడు. ఆ డవున్లో నడుచుకుంటూ వచ్చి ఆ రాళ్ళ దగ్గర కూర్చునేవాడు. దూరంగా యారాడకొండ- లైట్‌హవుస్ కాంతి- సముద్రానికి ఎవరో దండలు తగిలించినట్లు కనపడని ఓడల దీపాల తోరణాలు.

ఒక్కోమారు అనిపించేది- సముద్రంలో దుమికి చనిపోతే- నూకాలుకి కొద్దిగానైనా బరువు తగ్గుతుంది గదా! కాని, చనిపోలేదు. ఆరాళ్ళని చూస్తూ- నూకాలూ, అన్నారవమూ ఇసకలో ఆడుకుంటూంటే- ఎలా బ్రతికేడో! ఎవరో ఓదార్పు మాటలు ఆడుతున్నట్లుండేది- ధైర్యం చెపుతున్నట్లుండేది ఆ వాతావరణం.

రిక్షా తొక్కవద్దన్నారు ఆస్పత్రి డ్యాక్టర్లు.

ఎలా బ్రతకటం?

ముంత కింద పప్పు అమ్ముకునే వాళ్ళని చూస్తూంటే- భద్రాచలానికి ఆ పనిమీద ఆలోచన కలిగింది.

వద్దంటే వద్దంది నూకాలు.

''మనం మాలాళ్ళం మామా!- పాపం'' అంది.

''అయితే అయ్యిందిలే- కూడుదొరుకుద్ది'' అన్నాడు.

నిజంగానే బేరాలు బాగుండేవి. నాలుగురాళ్ళు మిగిలేవి. అంతా బాగుందనుకుంటుండగా-

ఏడాది దాటి- అడుగులు వేస్తున్న అన్నారానికి జబ్బు చేసింది. ఆడుకుంటూ ఆడుకుంటూ విరుచుకు పడిపోయాడు బిడ్డడు. పళ్ళు గిట్టగరిచేసాడు. ఒళ్ళు చల్లబడింది.

ఇంటికి వచ్చిన భద్రాచలాన్ని పట్టుకుని బావురుమంది నూకాలు. గుబగుబలాడుతున్న గుండెలతో ఆస్పత్రికి పరుగెత్తాడు. వైద్యులు పరీక్షలు చేస్తున్నారు. ఇద్దరినీ బయట కూర్చోమన్నారు.

తనమీదా, తన బిడ్డమీదా ఒట్టేయించుకుంది నూకాలు. ఇదంతా ముంతకింద పప్పు అమ్మటం వల్లనే అంది. ఇంక ఆ వ్యాపారం చేయనని ఒటు వేసాడు. చెంపలు వేసుకున్నాడు.

బిక్కుబిక్కుమంటూ ఆస్పత్రి అరుగుల మీద బిడ్డడి ఆరోగ్యం కోసం దేవుళ్ళను వేడుకుంటూ గడిపారు.

తెల్లవారుతూండగా- నర్సువచ్చి- బిడ్డని

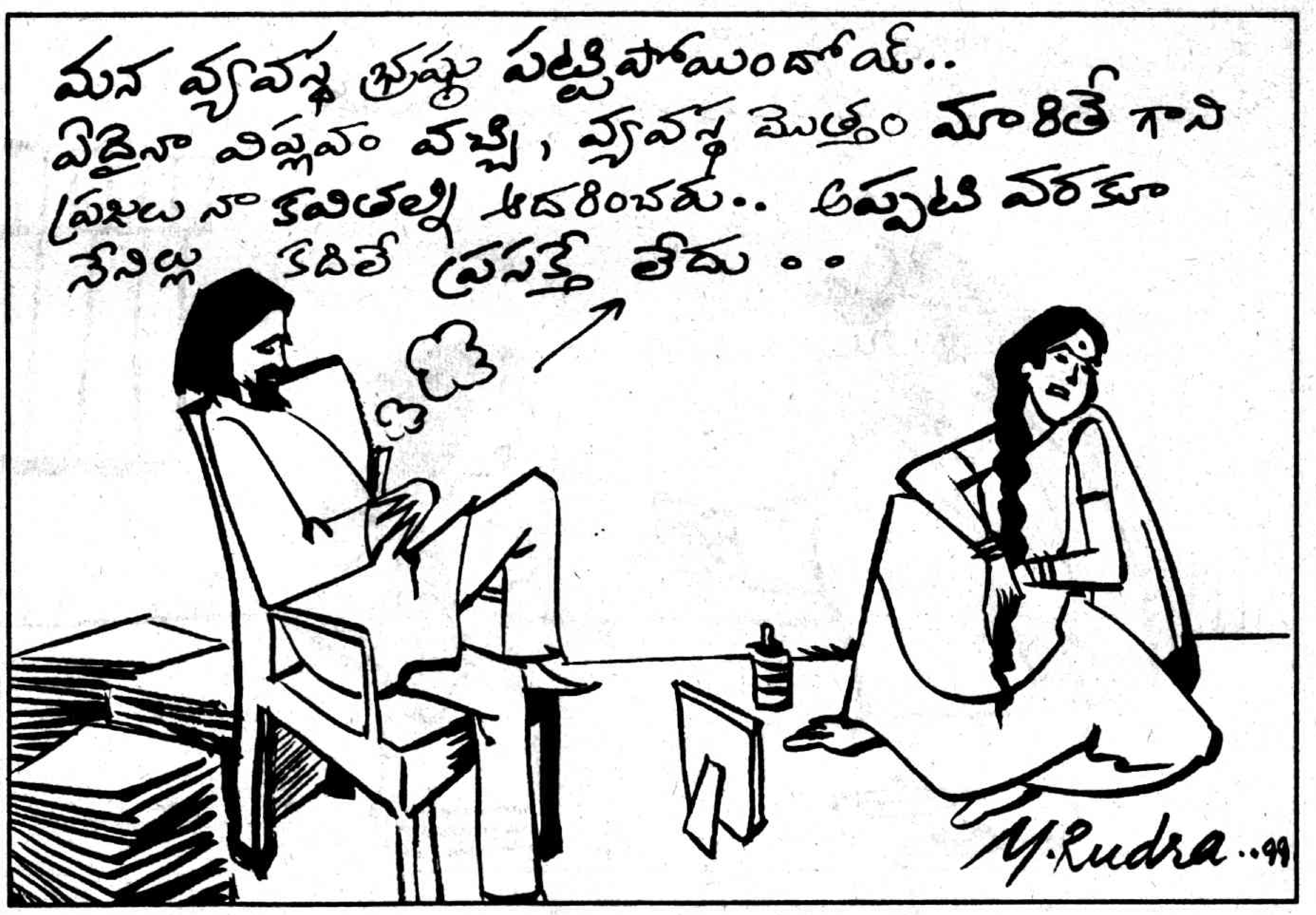

చూసుకోమంది.

'సూసావా- పెమానం సూపించింది' అంటూ అన్నారాన్ని గుండెలకు హత్తుకుంది నూకాలు.

ఇంటికి వస్తూ- ''చుట్టలమ్ము- బీడీలమ్ము- తినుబండారాలు అమ్మొద్దు మామా-'' అంది నూకాలు.

సిగరెట్లు, బీడీలు ఓ అట్టపెట్టెలో పెట్టుకుని కూర్చున్నాడు. ఓడల నుంచి ఒకతను ఫారిన్ సిగరెట్లు పెట్టెలు తెచ్చి అమ్మమన్నాడు. జీవితం ఏదోలా గడిచిపోయింది.

అలా గడిస్తే ఏమయ్యేదో- అనుకున్నాడు భద్రాచలం.

భద్రాచలం కళ్ళ ముందు విశ్వనాథం నిలిచాడు.

○○○

కాస్త పొట్టి, పచ్చని శరీరఛాయ. విశాలమైన పెద్ద నుదురు. స్ఫుటమైన మొహం. ఆ నుదురు మీద బాదు బొట్టు. విశ్వనాథం నవ్వు. మెత్తటి మాట. ఖద్దరు బట్టలు. ఆ బాబే లేకపోతే...? అనుకున్నాడు భద్రాచలం.

ముంతకింద పప్పు అమ్మే రోజుల్లో ఆయన పరిచయమయాడు. అప్పుడప్పుడు సముద్రపు ఒడ్డుకు వచ్చేవాడు. ఏవో బొమ్మలు వేసుకునేవాడు.

సిగరెట్లు అమ్ముతూండటం చూసి- 'ముంతకింద పప్పు మానేసావేం?' అన్నాడు. భద్రాచలం జవాబు విని పకపకా నవ్వాడు. పద- అంటూ యింటికి వచ్చాడు. యింట్లో నులక మంచం మీద కూర్చున్నాడు. నూకాలుని పలకరించి 'మంచినీళ్ళు యివ్వవే' అన్నాడు. 'ఇలా వచ్చి కూర్చోరా భద్రాచలం' అని బలవంతంగా పక్కన కూర్చోబెట్టుకున్నాడు. అన్నారాన్ని ఎత్తుకున్నాడు. నూకాలు వణుకుతూ తెచ్చిన గ్లాసుని అందుకుని గటగటా తాగేసాడు.

అప్పటి నుంచి భద్రాచలాన్ని తన వెనక తిప్పుకున్నాడు.

ఓ కొత్త ప్రపంచాన్ని చూపించాడు. ఖద్దరు- గాంధీగారు- హరిజనోద్ధరణ- స్వతంత్ర పోరాటం- జైళ్ళు- ఎన్నెన్నో మాట్లాడాడు. అక్షరాలు దిద్దించాడు. వాక్యాలు చదివించాడు. మెట్రిక్ కట్టించాడు.

'గాంధీగారి పుణ్యమా అని మీ హరిజనులకి బోల్డన్ని ఉద్యోగాలు వస్తాయి. నువ్వు మెట్రిక్ అయితే చాలురా భద్రాచలం- నీకు తిరుగుండదు. నువ్వొక్కడివి బాగుపడితే నీ పేట బాగుపడుతుంది- నీ పేట బాగుపడితే ప్రతి పేటా బాగుపడుతుంది- అప్పుడు మాలలుండరు- మాదిగలు ఉండరు- ఆ పేర్లుండవు- రాజ్యాంగంలో రిజర్వేషన్ల కోసం పెట్టిన పదేళ్ళ గడువు కూడా పట్టదు- నెహ్రూ గారు చల్లగా ఉంటే-'' అనేవాడు.

విశ్వనాథం అనుకున్నట్టవలేదు-

భద్రాచలం మెట్రిక్ డింకీలు కొడుతోంది. కాంగ్రెస్ పోతుందని గోల మొదలయింది.

'పోయినా పోతుంది- నెహ్రూగారు ఎంత మొత్తుకుంటే ఏం లాభం! గాది కింద పందికొక్కులు చేరాయి. నిన్నటి వరకూ బ్రిటీష్ తొత్తులయిన వాళ్ళు ఈరోజు కాంగ్రెస్ పెద్దలవుతున్నారు. ఆ పెద్దాయన కళ్ళు గప్పి దేశాన్ని తినేస్తున్నారు. ఈనగాచి నక్కల

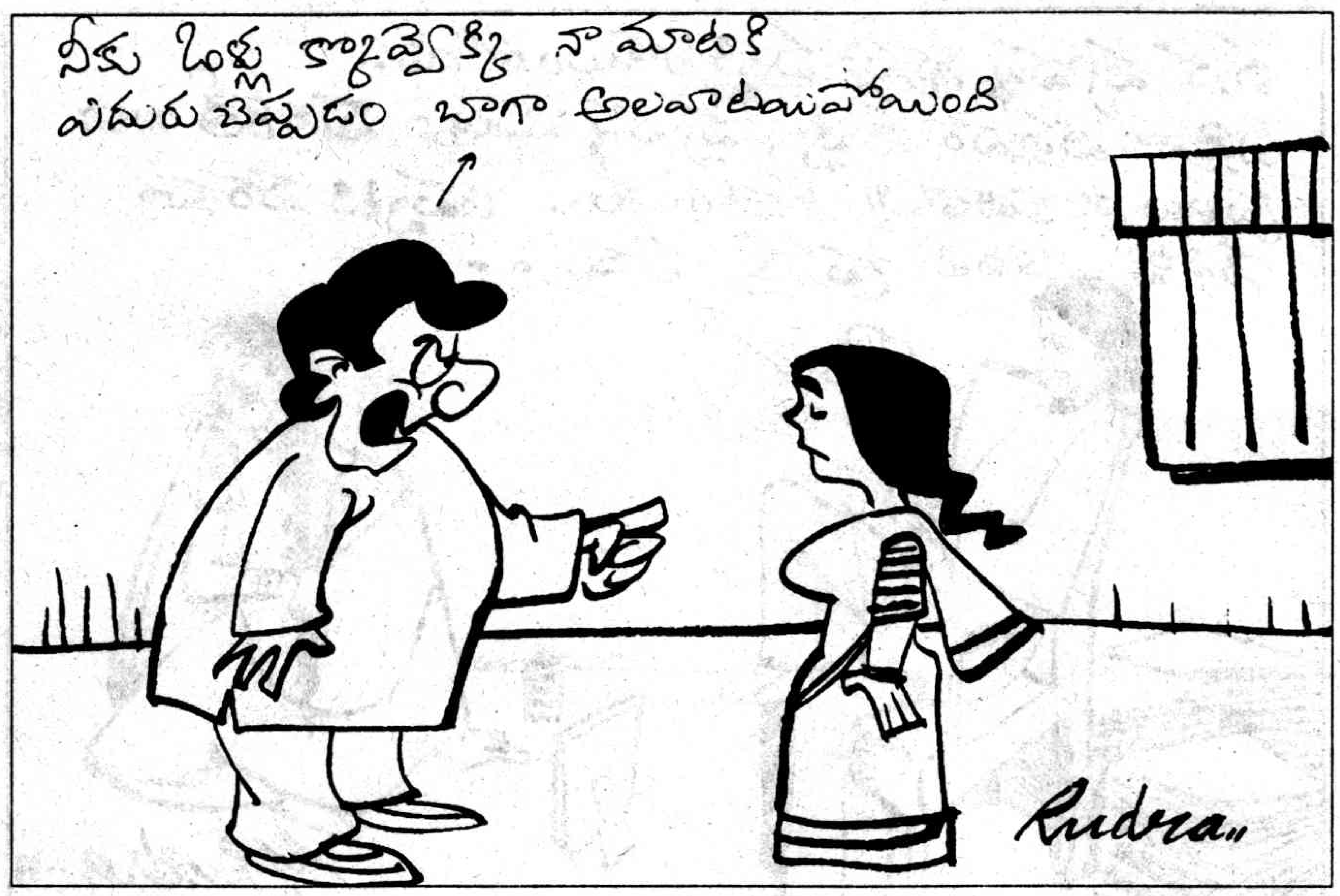

పాలు చేస్తారేమో! తెల్లాళ్ళని తరిమేసి ఈ దేశాన్ని కమ్యూనిస్టులకు అప్పజెపుతారేమో! ఆ పెద్ద ప్రాణం గుటుక్కుమంటే ఈ దేశం హరీ అంటుంది-' అనేవాడు విశ్వనాథం.

భద్రాచలం ఏదయినా ప్రశ్నించితే-

''కమ్యూనిస్టులా? - ఈ దేశం ఉప్పూ నీళ్ళుతో బ్రతికి- రష్యాను పొగిడేవాళ్ళు ఇంగ్లండ్ వాళ్ళు పోయి రష్యా వాళ్ళు రావాలనేవాళ్ళు- రష్యా డబ్బుల్తో కాంగ్రెస మీదకి కాలుదువ్వే దేశద్రోహులు-'' అంటూ పళ్ళు కొరికేవాడు.

ఆయన మాటలు భద్రాచలానికి అర్థమయీ అవనట్టుండేవి. నిష్టలవారి వీథిలో ఆయన యింటి వాటాలోకి బంధువులెవరూ వచ్చేవారు కాదు. బ్రహ్మ చారిగా... ఒంటరిగా... తన బొమ్మలతో... తన చదువుతో... తనతో తనే?... ఉండేవాడు.

భద్రాచలానికి ఆ మాటలు అతను తాకరాని, తాకలేని ఏదో ప్రపంచంలోకి స్వాగతం పలుకుతున్నట్లుండేవి. అంత పెద్దాయన వంగి తనకు చేయి అందించి పైకి లేపుతున్నట్లుండేవి. అదోవిధమైన ఆనందం- కృతజ్ఞత- విశ్వాసం... భద్రాచలంలో నిండేవి.

విశ్వనాథం మంచాన పడ్డాడు. నూకాలూ, భద్రాచలమూ అహర్నిశలూ సేవలు చేసారు. ఫలితం లేకపోయింది.

''భద్రాచలం- నాకు చావంటే భయంలేదు. జీవితమెంత తప్పనిసరో- చావూ అంతే! జీవితం ఓ అవకాశం. ఈశ్వరుడిని అర్థం చేసుకొనే అవకాశం. ఈశ్వరుడిని అర్థం చేసుకోటమంటే ఆయన సృష్టిని అర్థం చేసుకోవడం... అంటే... మనిషిని అర్థం చేసుకోవడం... అందరినీ ప్రేమించు- అన్నింటినీ ప్రేమించు- నాకు కోరికలు లేవు.

కానీ- ఒకే ఒక్క కోరిక ఉంది. నా దగ్గర వేలాది పుస్తకాలున్నాయి. అవి నా దాయాదులకు అవసరం లేదు. వాళ్ళకి కావాల్సింది ఈ యిల్లు- ఈ జాగా- ఈ ఆస్తి. నా తండ్రి రాసిన వీలు ప్రకారం దీనిని అన్యకులస్థులకీ, మతస్తులకీ యిచ్చే హక్కు నాకు లేదు. నేనుండగా ఈవైపు చూడనైనా చూడనివాళ్ళు- పసుపు నీళ్ళని జల్లుకుని- నేను చావగానే ఈ వాటాని ఆక్రమించుకుంటారు. వాళ్ళకి అవసరం లేని నా సంచితమైన ఈ పుస్తకాలు నాతోబాటే చావరాదురా!

భద్రాచలం- ఈరోజే నాకళ్ళ ఎదురుగానే ఈ పుస్తకాలు నువ్వు తీసుకుపోరా! వీటిని కావల్సినవాళ్ళకి వీటిని చేర్చు! ఊరికినే యిస్తే అక్కర్లేని వాడు కూడా తీసుకుపోయి తమ బీరువాలో పెట్టి తాళం వేసుకుంటాడు. కనుకనే వీటిని అమ్ము. ఇవి నీకు దగా చేయవు. నీకు తప్పకుండా తిండి పెడతాయి'' అన్నాడు.

విశ్వనాథం తన స్వార్జితాన్ని భద్రాచలానికి యిచ్చి ఆఖరు మాటగా- 'చదువుకోరా- భద్రాచలం' అని చెప్పి నిష్క్రమించాడు.

అలా మొదలయింది భద్రాచలం సెకండ్ హాండ్ పుస్తకాల వ్యాపారం.

అలా మొదలయింది విశాఖపట్టణం మేధో సమాజంతో పరిచయం.

ఆ రెండేళ్ళలో-

రాచకొండ విశ్వనాథశాస్త్రి, కాళీపట్నం రామారావు, అంగర సూర్యారావు, అంగర వెంకట కృష్ణారావు, మసూనా, భమిడిపాటి రామగోపాలం, గణపతిరాజు సోదరులు, బలివాడ కాంతారావు, రామకోటి... ఎందరెందరో... రకరకాల రచయితలు...

ఒకరితో ఒకరు... ఒక వివరణాతీతమైన గొలుసులో ముక్కలు... చూపుల్నిండా ఆకలి... మాటల నిండా ఆకలి... పుస్తకాల పట్ల ఆకలి... ప్రపంచం పట్ల ఆకలి... ఒకరికోసం ఒకరు ఎదురుచూస్తూ... కబుర్లు... కబుర్లు...

ఆ కబుర్లు ఏవో ఇంద్రజాలకుడి మాటల్లా... వింటున్నకొద్దీ వినాలని... చూపిస్తున్న ప్రపంచాన్ని చూడాలని...

భద్రాచలం మనసంతా రావిశాస్త్రి మీద నిలిచింది.

కొన్నాళ్ళు షరాయా కళ్ళీ లాల్చీతో... యవ్వన ప్రకాశంతో వెలిగే మొహంతో... ఎదుటివారి జీవుడిని పట్టే చూపులతో...

చాన్నాళ్ళు... పాంటూ, ఇన్‌షర్టూ, బెల్టూ... మామూలు మనుషుల్ని కావాలించుకుని, మహా- మనీ- షి- లను బెంబేలు పెట్టే చూపుల్తో... నడుస్తున్న విశాఖపట్టణంలా... ఎగిసిపడుతున్న సముద్రంలా... తానే ఓ దారి దీపంలా...

భద్రాచలం మనసంతా- నిరాకార స్పందనకి- ఆకారమీయాలన్న ఆరాటంతో... నిండిపోయింది.

''హిందూ రీడింగ్ రూంలో విశాఖ రచయితల సంఘం మీటింగు ఉండి వాయ్ భద్రాచలం'' అన్నాడొకరోజు.

''యిన్నాను బాబయ్యా''

''ఏంటివాయ్- యింకా నువ్వు తూగోయాస వొగ్గినీదు- మీటింగ్‌కి రావోయ్''

''అదేంది బాబయ్యా- తవరంతా మాటాడుకునీయి నాకేటి బోదవుతాయి?''

''అలాగనీకో- నీకు అర్థంగానియ్యి వేం మాట్లాడినావనుకో- అయ్యి మాటలూగావు- రాసినా వనుకో- అయ్యి కతలూగావు- నువ్వినాల- మేం సదవాల''

శాస్త్రిబాబు తనయాసలో మాట్లాడటానికి ప్రయత్నిస్తే- భద్రాచలానికి విశాఖపట్టణంలో మరులోవలా ఉండేది. మరులోవలో మాలవాడలా ఉండేది.

అలా మొదలయింది భద్రాచలం రచయితల సమావేశాలకు వెళ్ళటం. అందరి మాటలూ భక్తిగా వినేవాడు... ఎవరు ఎంత చెప్పినా వెనక బెంచీలలోనే కూర్చొనేవాడు. వేదికమీద మాటలు... వెనక బెంచీల వ్యాఖ్యానాలు... ఏమీ అర్థమయీవి కావు.

రావిశాస్త్రి ఉపన్యాసంలో కథలూ... ఆయన తర్కం- భద్రాచలానికి అందేవి. -పెళ్ళాన్ని

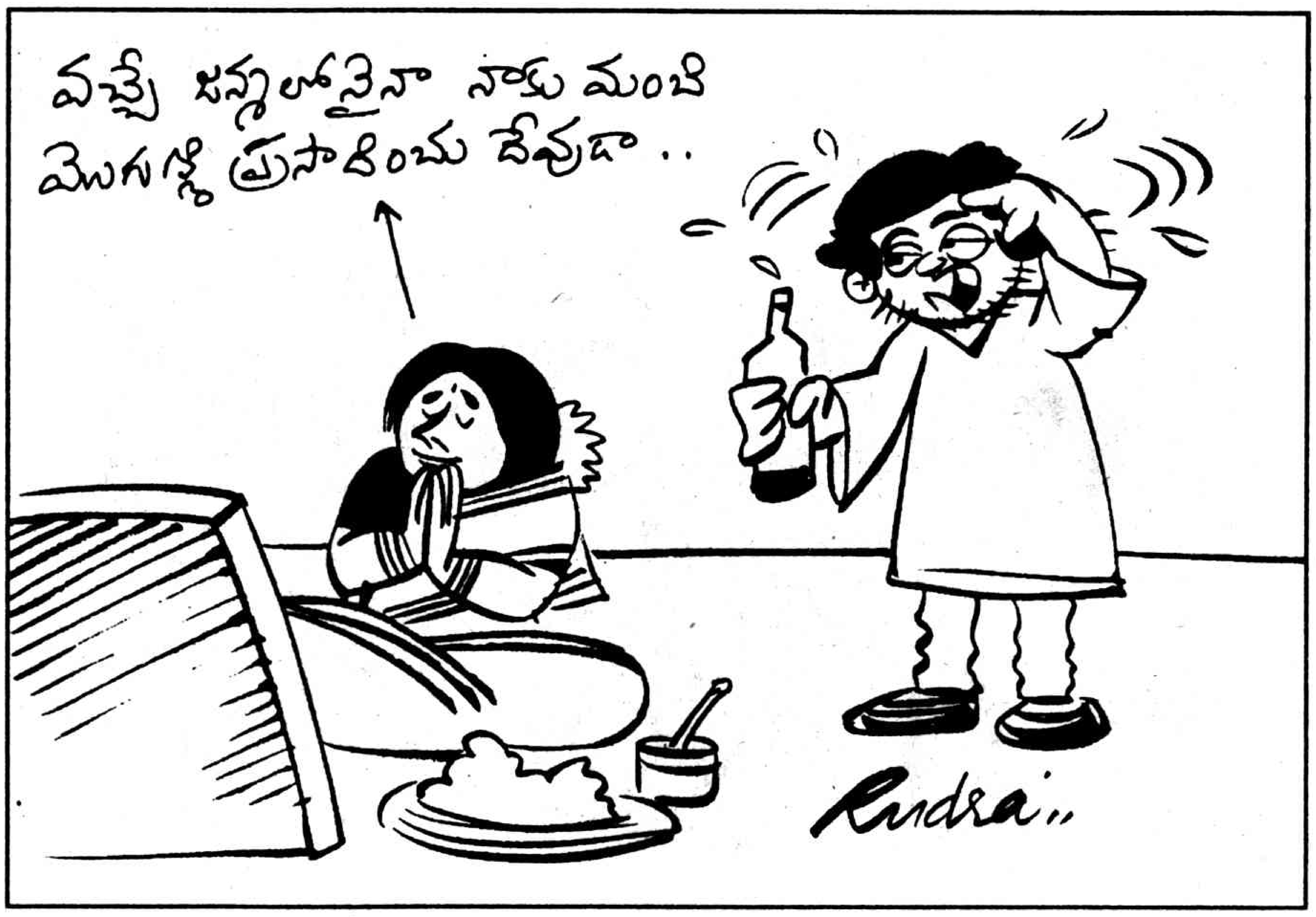

పట్టుకుపోతే రాముడు రావణున్ని ఏం చేసాడు? వేసేసాడు. ఆ వేసెయ్యటం శభాష్ అన్న వాల్మీకి ఏం చేసాడు? కథ రాసాడు. కథలు చేసాం!- అంటే భద్రాచలానికి అర్థమయింది.

'ఏం వాయ్ కందుల భద్రాచలం! ఏంటంటున్నాడు మీ ఆరోగ్యమూర్తి?' అంటూ పలకరించే శాస్త్రిని తలుచుకుని-

ఆ బాబు ఏమయిపోయాడు?

తనకన్న వెనకవచ్చి ముందు వెళ్ళిపోయాడు.

తనముందు పిట్టలా ఉండేవాడు ఆకారంలో... కాని...

భద్రాచలం మనసు రావిశాస్త్రితో తనను పోల్చి చూస్తోంది. ఆలోచనలు పెగలటంలేదు. అతని స్పందనలను మొయ్యటం లేదు.

ప్రపంచంలో రెండే కులాలు. రెండే మతాలు. ధనికుడు - పేదవాడు. మనుష్యులలో రెండే రకాలు. మంచివాడు - చెడ్డవాడు. మంచివాడు కష్టం చేసుకు బ్రతుకుతాడు. చెడ్డవాడు ఎదుటివాడి కష్టం దోచుకు బ్రతుకుతాడు.

ఇంత సులువుగా రావిశాస్త్రి విడదీసి చెపుతూంటే, చూపిస్తుంటే- భద్రాచలానికి అంతా స్పష్టంగా కనిపించేది.

''ఏం వాయ్ కందుల భద్రాచలం - ఎలా ఉన్నాడు మీ ఆరోగ్యమూర్తి?'' అంటూ పలకరించే శాస్త్రి- కులంతో, యింటి పేర్లతో, పిల్లల పేర్లతో సహా అన్నీ గుర్తుంచుకునే ఆయన పద్ధతితో- భద్రాచలానికి మరింత సన్నిహితుడయాడు.

ఆ పెద్దలను తరుముకుంటూ వచ్చిన రెండవ తరం భద్రాచలానికి మరింత దగ్గరయింది.

వాళ్ళంతా యువకులు- విద్యార్థులు- ఉత్సాహానికి లేని సరిహద్దులు- పెద్దల్ని- మీరెటు- అని గద్దించిన వాళ్ళు... ప్రకాశరావు, రాజేశ్వరరావు, అనంతం, రామానుజం, చినసుబ్బారావు, నారాయణరావు... యింకా ఎందరో... ఎందరెందరో పేర్లు తెలీని... తేడా తెలీని ముఖాలు...

అయినా... తెలిసిపోయాది... వాళ్ళ రాక. ప్రపంచ పరీమళం. వాళ్ళకి కావల్సినవన్నీ ఓ దగ్గరుంచేవాడు. రాగానే ఆకలి... ఆకలి... ఆబగా... పుస్తకాల మీద వాలిపోయేవాళ్ళు.

''మీకెలా తెలుస్తుందండి... మాకేం కావాలో'' ఎవరో ఒకరు అడిగేవారు.

''గేదెలు కాసేవాడికి... గేదెల్లో తేడా తెలుసుద్దయ్యా'' అనేవాడు.

ఆ కుర్రాళ్ళతో తనెప్పుడూ బేరసారాలు ఆడేవాడు కాదు. ఆ పుస్తకాలదీ ఆ కుర్రాళ్ళదీ ఏనాటి బంధమో... చేయాల్సినది వ్యాపారం కాదు. సంధానం- అనిపించేది భద్రాచలానికి.

అయినా-

వాళ్ళలో కొంటి కోణంగులు పరాచికాలు ఆడేవారు.

పిడిగాడు- అని పేరు పెట్టారు. కొన్నాళ్ళకి తెలిసింది దాని అర్థం. పనిదొంగ- పెట్టుబడిదారుడు. చిన్న వ్యాపారం చేసుకునే భద్రాచలం ప్రజామిత్రుడా, దోపిడీదారుడా- లాంటి వాదనలు కూడా వాళ్ళ మధ్య నడిచేవి.

రష్యాలో పెరట్లో వేసిన కరివేపాకు లాంటివి అమ్మకున్నా చట్ట ప్రకారం నేరంట- వాళ్ళే చెప్పేవారు. బూతు పుస్తకాలతో సహా ప్రతిదీ అమ్మేవాడు. పది రూపాయలు వచ్చేవి. చైనా పుస్తకాలు అమ్మినందుకూ పట్టుకున్నారు- మధు పుస్తకాలు అమ్మినందుకూ పట్టుకున్నారు- అవీయివీ కలిపి కొనుక్కుపోయే వాళ్ళూ ఉండేవారు.

త్వరలోనే- అతని దగ్గరికి వచ్చే కుర్రాళ్ళలో గుంపులు మొదలయ్యాయి. అందరికి కావల్సిందీ అవే పుస్తకాలు- అదే విప్లవం. కాని, గుంపులు... అమరులయిన వాళ్ళకి లాల్‌సలాం చెప్పడంలో కూడా గుంపులు... ఎలా మొదలయింది? ఎక్కడ మొదలయింది?

ఆ కుర్రాళ్ళలో కలిసి ఆడి, పాడిన తన కొడుకు బ్రహ్మం... భద్రాచలం మనసంతా బరువెక్కింది.

వాడూ మనిషంటే-

వాడూ బిడ్డంటే-

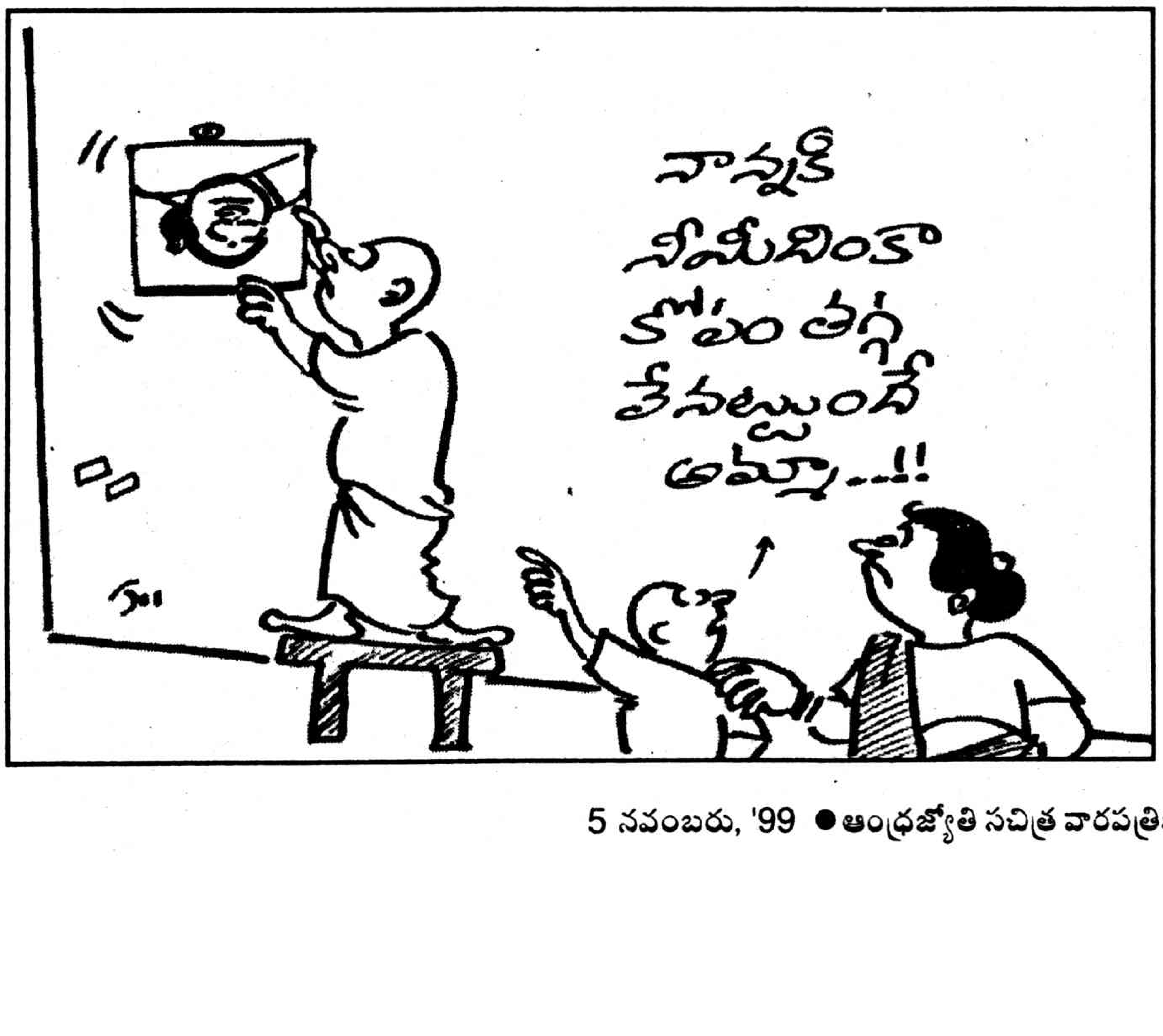

(ఇంకా వుంది)